

121658 - İki secde arasında otururken ellerin durumu nasıl olmalıdır (eller nereye konmalıdır)?

Soru

İki secde arasında duâ ederken şehâdet parmağını hareket ettirmeye dâir soruma cevap vermenizi sizden ricâ ediyorum.

Değerli âlim Muhammed b. Salih el-Useymîn'den önce bu görüşü (yani iki secde arasında duâ ederken şehâdet parmağını hareket ettirmenin müstehap olduğunu) ileri süren başka bir âlim var mıdır?

Bu meselede tercihli görüş hangisidir?

Detaylı cevap

Allah'a hamd olsun.

Hamd, yalnızca Allah'adır.

Değerli âlim Muhammed b. Salih el-Useymîn'in -Allah ona rahmet etsin- bu meseledeki görüşünün açıklaması daha önce geçmişti. Yine, İbn-i Kayyim'in de -Allah ona rahmet etsin- bu meseledeki görüşünü nakletmiştik.

Bu konuda ([107626](#)) nolu sorunun cevabına bakabilirsiniz.

Değerli âlim Muhammed b. Salih el-Useymîn'in -Allah ona rahmet etsin- bu meselede bir risâlesi vardır. Faydalı olacağı düşüncesiyle bu risâleyi burada zikredelim:

"Rahman ve Rahîm olan Allah'ın adıyla.

Muhammed b. Salih el-Useymîn'den, değerli âlim muhterem fazîletli kardeşime -Allah Teâlâ onu korusun-

Allah'ın selâmı, rahmeti ve bereketleri üzerinize olsun.

İki secde arasında sağ elin nereye konulacağı ve nasıl olacağı konusunda meydana gelen karmaşık durumun açıklamasını size sunuyorum:

İki secde arasında sağ elin konumunun, iki teşehhüdde olduğu gibi olacağına ve namaz kılan kimsenin şehâdet parmağını kaldırıp onunla duâ edeceğine Peygamber -sallallahu aleyhi ve sellem-'in sünneti açıkça delâlet etmiştir.

Nitekim Abdullah b. Ömer b. Hattab'tan -Allah Teâlâ ondan râzı olsun- rivâyet olunduğuna göre o şöyle demiştir:

كَانَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ إِذَا جَلَسَ فِي الصَّلَاةِ وَضَعَ كَفَّهُ الْيُمْنَى عَلَى فَخْذِهِ الْيُمْنَى، وَقَبَضَ أَصَابِعَهُ كُلَّهَا، وَأَشَارَ بِإِصْبُعِهِ [الَّتِي تَلَى الْإِبْهَامَ، وَوَضَعَ كَفَّهُ الْيُسْرَى عَلَى فَخْذِهِ الْيُسْرَى.] [رواه مسلم]

"Peygamber -sallallahu aleyhi ve sellem- namazda oturduğu zaman, sağ avucunu sağuyluğunun üzerine koyar, bütün parmaklarını yumar, baş parmağını takip eden (şehâdet) parmağı ile işârette bulunur, sol avucunu da sol uyluğunun üzerine koyardı." (Sahih-i Müslim; c: 1, s: 408-409)

Yine Müslim'in başka rivâyeti şöyledir:

كَانَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ إِذَا جَلَسَ فِي الصَّلَاةِ وَضَعَ يَدَيْهِ عَلَى رُكْبَتَيْهِ، وَرَفَعَ إِصْبِعَهُ الْيُمْنَى الَّتِي تَلَى الْإِبْهَامَ، فَدَعَا بِهَا، وَيَدُهُ الْيُسْرَى عَلَى رُكْبَتِهِ الْيُسْرَى بِأَسْطِهَا عَلَيْهَا.

"Rasûlullah -sallallahu aleyhi ve sellem- namazda oturduğu zaman, ellerini dizlerinin üzerine koyar, baş parmağını takip eden sağ (şehâdet) parmağını yukarı kaldırır ve onunla duâ eder, sol elini de açık bir halde sol dizinin üzerine koyardı."

"... namazda oturduğu zaman" sözü, genel veya mutlaklıdır. Namazda iki secde arasındaki oturuş için de geçerlidir. Buna delâlet eden İmam Ahmed'in, Vâil b. Hucr'dan -Allah ondan râzı olsun- rivâyet ettiği şu hadis delâlet etmektedir.

Vâil b. Hucr -Allah ondan râzı olsun- şöyle demiştir:

رَأَيْتُ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ كَبَّرَ فَرَفَعَ يَدَيْهِ حِينَ كَبَّرَ يَعْنِي اسْتَفْتَحَ الصَّلَاةَ، وَرَفَعَ يَدَيْهِ حِينَ كَبَّرَ، وَرَفَعَ يَدَيْهِ حِينَ رَكَعَ، وَرَفَعَ يَدَيْهِ حِينَ قَالَ سَمِعَ اللَّهُ لِمَنْ حَمِدَهُ، وَسَجَدَ فَوَضَعَ يَدَيْهِ حَذْوَ أُذُنَيْهِ، ثُمَّ جَلَسَ فَافْتَرَشَ رِجْلَهُ الْيُسْرَى، ثُمَّ وَضَعَ يَدَهُ

الْيُسْرَى عَلَى رُكْبَتَيْهِ الْيُسْرَى، وَوَضَعَ ذِرَاعَهُ الْيُمْنَى عَلَى فَخْذِهِ الْيُمْنَى، ثُمَّ أَشَارَ بِسَبَابَتِهِ وَوَضَعَ الْإِبْهَامَ عَلَى الْوُسْطَى، وَقَبَضَ
[سَائِرَ أَصَابِعِهِ، ثُمَّ سَجَدَ، فَكَانَتْ يَدَاهُ حِذَاءَ أُذُنَيْهِ.] رواه أحمد

"Peygamber -sallallahu aleyhi ve sellem-'i tekbir alırken yani namaza başlama tekbirinde ellerini kaldırıırken gördüm. Tekbir alırken ellerini kaldırdı. Rükû ederken ellerini kaldırdı. "Semiallahu limen hamideh" derken ellerini kaldırdı ve secde etti.(Secde sırasında) ellerini kulaklarının hizâsına koydu. Sonra sol ayağını yayarak oturdu. Sonra sol elini sol dizinin üzerine, sağ dirseğini de sağ uyluğunun üzerine koydu.Sonra şehâdet parmağı ile işâret etti, baş parmağını da orta parmağının üzerine koyarak diğer parmaklarıyla halka yaptı. Sonra secde etti. Bu sırada (secde sırasında) elleri kulaklarının hizâsında idi."(Ahmed; 4/317. Taberânî; 22/34. Abdurrazzak; 2/68 no: 2522. "el-Fethu'r-Rabbânî; 3/147)

"el-Fethu'r-Rabbânî" kitabının yazarı hadis hakkında şöyle demiştir:

"Hadisin senedi ceyyiddir."

Şuayb ve Abdulkadir el-Arnaût, "Zâdu'l-Meâd"; (c:1, s: 238)'e ta'likte bulunurken şöyle demişlerdir:

"Hadisin senedi sahihtir. Nitekim Ebu Davud (1/219) ve Nesâî (3/30) buna yakın bir şekilde rivâyet etmişlerdir. İbn-i Ömer'in, Sahih-i Müslim'deki hadisın bazı lafızlarının:

"Peygamber -sallallahu aleyhi ve sellem- teşehhüde oturduğu zaman sol elini sol dizinin üzerine, sağ elini de sağ dizinin üzerine koydu ve eliyle elli üç yaptı, şehâdet parmağıyla da işâret etti."

Şeklinde geçmesine gelince bu, mutlak olanı, mukayyed kılmaz (sınırlamaz).Çünkü Usûl âlimlerinin cumhuruna göre mutlakın fertlerinden birisini bir hükümlerle zikretmek, takyîdi (sınırlandırmayı) gerektirmez. Doğru olan da budur.

Bazıları Vâil b. Hucr hadisinin şaz olduğunu iddia etmişlerdir.Bu doğru değildir.Çünkü hadis âlimlerine göre şaz; güvenilir bir râvînin kendisinden daha güvenilir olan bir râvîye muhalif rivâyette bulunmasıdır. Peki Vâil b. Hucr'un hadisinde muhalefet nerededir? Zira Peygamber -sallallahu aleyhi ve sellem-'den, iki secde arasında sağ elini yaydığı varid olmamıştır. Dolayısıyla (İbn-i Ömer'in hadisi), Vâil'in hadisini destekleyici ve şâhid konumundadır. Bu yüzden İbn-i Kayyim

-Allah ona rahmet etsin- iki secde arasında sağ elin teşehhüddeki gibi olacağı görüşündedir."
("Zâdu'l-Meâd"; c: 1, s: 238. Arnavut kardeşlerin tahkiki)

İbn-i Ömer'in -Allah ondan ve babasından râzı olsun-:

" ... baş parmağını takip eden sağ (şehâdet) parmağını yukarı kaldırır ve onunla duâ ederdi..."

Sözü, şehâdet parmağının duâ ederken kaldırılacağına bir delildir.Bu, Ahmed'in Müsnedi'nde
(4/318) geçen Vâil b. Hucr'un şu hadisini teyid etmektedir:

"...şehâdet parmağını hareket ettirip onunla duâ ederken gördüm..."

Buna göre; kendisine yalvarmış olduğu Allah Teâlâ'nın yüceliğine işâret etmek için her duâ
cümlesine geldiğinde şehâdet parmağını hareket ettirmek meşrûdur. Bu hareket ettirme fiili, İbn-i
Ömer'in -Allah ondan ve babasından râzı olsun- hadisinde gelen mutlak işâretten fazla bir
durumdur.Zirâ bu işâret, sadece duâ anında değil de oturuşun tamamında olmalıdır. Dolayısıyla
şehâdet parmağını sanki bir şeye işâret ediyormuş gibi kaldırır. Fakat şehâdet parmağı biraz
aşağıya doğru eğik olmalıdır. Nitekim Sünen-i Ebî Davud'da (3/32) böyle gelmiştir.

Diğer taraftan bu konuda yazmış olduğum şeyin, karmaşık durumu açıklamış olmasını ümit ederim.

Allah'ın selâmı, rahmeti ve bereketleri üzerinize olsun.

Bu yazı, 2.8.1411 Hicrî tarihinde kaleme alınmıştır." ("Mecmû'u Fetâvâ İbn-i Useymîn"; c: 13, s:
195)

Allah Teâlâ en iyi bilendir.